

TEMA 29. Človeška oseba in družba

Družba za človeka ni nekaj postranskega, temveč izhaja iz njegove družbenosti: človeška oseba raste in uresničuje svojo poklicanost samo v povezavi z drugimi.

3. Dec. 2013

1. Človekova družbenost

Bog ni ustvaril človeka kot »samotno bitje«, temveč je hotel, da je “družabno bitje” (prim. 1 Mz 1,27; 2,18.20.23). Za človeško osebo

družbeno življenje ni nekaj postranskega, temveč izhaja iz pomembne razsežnosti, ki pripada njegovi naravi: družbenost. Človeško bitje lahko raste in uresničuje svojo poklicanost samo v povezavi z drugimi.^[1]__

Ta naravna družbenost postane očitnejša v luči vere, kajti obstaja določena podobnost med notranjim življenjem Svete Trojice in občestvom (povezanostjo), ki mora vladati med ljudmi; vsi pa so bi bili enako odrešeni po Kristusu ter so poklicani k enemu in istemu cilju.^[2]__ Razodetje nas uči, da morajo biti človekovi odnosi odprti za vse človeštvo, brez izključevanja kogar koli; biti morajo popolnoma zastonjski, kajti v bližnjem, bolj kot sebi enakega, vidimo živo podobo Boga in treba je biti pripravljen na razdajanje zanj prav do konca.^[3]__

Človek je potemtakem »poklican, da je “za” druge, da postane “dar”«,^[4] vendar ni omejen samo na to; poklican je ne le k temu, da živi “z” drugimi ali “ob” drugih, temveč “za” druge, kar pomeni služiti, ljubiti. Človeška svoboda »se skvari, kadar se človek predaja preveč lagodnemu življenju in se zapira v nekakšno “zlato osamljenost”.«^[5]

Naravna razsežnost in nadnaravna podkrepljenost družbenosti pa vseeno ne pomenita, da lahko družbeni odnosi ostanejo prepuščeni čisti spontanosti: mnoge naravne sposobnosti človeškega bitja (npr. govor) za pravilno izvajanje zahtevajo izobraževanje in vajo. Tako je tudi z družbenostjo: potreben je osebni in skupni napor, da bi se lahko razvila.^[6]

Družbenost ni omejena na politične in poslovne zadeve; še pomembnejši so odnosi, temelječi na tem, kar je

najgloblje človeškega: tudi glede družbenega okolja je treba v ospredje postaviti duhovni element.^[7] Od tod sledi, da se resnična možnost za graditev človeka vredne družbe nahaja v človekovi notranji rasti. Človeška zgodovina se ne odvija po nekakšnem neosebnelem determinizmu, marveč v interakciji med različnimi generacijami ljudi, katerih svobodna dejanja izgrajujejo družbeni red.^[8] Vse to kaže, da je treba poseben pomen pripisovati duhovnim vrednotam in nesebičnim odnosom, ki se porajajo iz pripravljenosti na samopodarjanje. To pa velja kot pravilo osebnega ravnanja in tudi kot organizacijska shema družbe.

V zvezi z družbenostjo je še ena človeška značilnost: radikalna enakost in postranske razlike med osebami. Vsi ljudje imajo isto naravo in isti izvor, bili so odrešeni po Kristusu in poklicani k udeležnosti v

istih božjih dobrinah: »Vsi uživajo torej enako dostojanstvo« (*Katekizem*, 1934). Ob tej enakosti obstajajo tudi razlike, ki jih je treba vrednotiti pozitivno, če niso krivične: »Te razlike pripadajo božjemu načrtu, ki hoče, da vsak prejme od drugega to, kar potrebuje, in da tisti, ki razpolagajo s posebnimi "talenti", priobčujejo od tega dobrine tistim, ki jih potrebujejo« (*Katekizem*, 1937).

2. Družba

Človeška družbenost se udejanja z vzpostavljanjem raznih združenj, usmerjenih v doseganje različnih ciljev: »Družba je skupnost oseb, organsko povezanih na podlagi počela edinosti, ki presega vsako izmed teh oseb« (*Katekizem*, 1880).

Ljudje imajo mnogotere cilje, tako kot obstajajo raznovrstni tipi vezi: ljubezen, narodnost, jezik, ozemlje, kultura itd. Zato obstaja obširen

mozaik ustanov in združenj, ki so lahko sestavljene iz malo oseb, tako kot družina, ali pa iz števila, ki narašča, ko prehajamo od različnih združenj, do mest, držav in do mednarodne skupnosti.

Nekatere družbe, kot sta družina in civilna družba, so neposreden odgovor na človekovo naravo in so njena potreba; vsebujejo pa tudi kulturne elemente, ki človeško naravo razvijajo. Druge pa spadajo na področje svobodne pobude in ustrezajo temu, kar bi lahko poimenovali “kulturizacija” človekove naravne težnje, ki jo je kot tako potrebno spodbujati (prim. *Katekizem*, 1882; *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 151).

Tesna povezava med človeško osebo in družbenim življenjem pojasni ogromen vpliv, ki ga ima družba na osebni razvoj, ter človeško škodo, ki jo povzroča pomanjkljivo

organizirana družba: obnašanje oseb je na neki način odvisno od družbene organiziranosti. Brez da bi človeško bitje zreducirali na nekakšen anonimni element družbe^[9], je treba spomniti, da imata celovit razvoj človeške osebe in družbeni napredek medsebojni vpliv^[10]: osebna razsežnost in družbena razsežnost človeka si ne nasprotujeta, marveč dopolnjujeta, še več: to sta dve med seboj tesno povezani razsežnosti, ki druga drugo vzajemno krepita.

V tem smislu prihaja zaradi človeških grehov do vzpostavljanja krivičnih oz. *grešnih struktur*^[11] v družbi. Te strukture so v nasprotju s poštenim družbenim redom, otežkočajo življenje kreposti in spodbujajo osebne grehe zoper pravičnost, ljubezen, čistost itd. Lahko so to splošne nemoralne navade (npr. politična in ekonomska korupcija), ali pa krivični zakoni (npr. zakoni, ki dovoljujejo splav) itd.^[12] *Grešne*

strukture je treba odstraniti in jih nadomestiti s pravičnimi strukturami.^[13]

Eden izmed pomembnih načinov za odpravljanje nepravičnih struktur in pokristjanjenje poklicnih odnosov ter celotne družbe je prizadevanje za dosledno izpolnjevanje pravil strokovne etike; takšno prizadevanje je poleg tega tudi potreben pogoj za posvečevanje poklicnega dela.

3. Oblast

»Vsaka človeška skupnost potrebuje oblast, ki naj jo vodi. Oblast ima temelj v človeški naravi. Potrebna je za enotnost države (družbe). Njena vloga je v tem, da kolikor mogoče zagotovi skupni blagor družbe« (*Katekizem*, 1898).

Ker je družbenost človeški naravi lastna značilnost, je treba zaključiti, da vsaka zakonita oblast izhaja iz Boga kot stvarnika človeške narave

(prim. *Rim* 13,1; *Katekizem*, 1899). Vendar pa je »določitev državne ureditve in izbira voditeljev prepuščena svobodnemu odločanju državljanov.«^[14]

Moralna zakonitost oblasti ne izhaja iz same sebe: je v službi Boga (prim. *Rim* 13,4) za skupno dobro.^[15] Tisti, ki so postavljeni na oblast, jo morajo izvajati kot služenje, izvrševati razdelilno pravičnost, se izogibati pristranskosti in kakršnimkoli osebnim koristim ter ne smejo ravnati despotsko (prim. *Katekizem*, 1902, 2235 in 2236).

»Čeprav se javna oblast včasih lahko odreče temu, da prepreči nekaj, kar bi zaradi prepovedi izzvalo še večjo škodo (prim. Sv. Tomaž Akvinski, *Summa Theologiae*, I-II, q. 96, a. 2), ne sme pa nikoli sprejeti tega, da bi uzakonila kot pravico posameznikov — tudi če bi bili večina članov družbe — prizadetje drugih oseb z

nep priznavanjem kakšne od njihovih pravic, kot je pravica do življenja.«^[16]

Kar zadeva politične sisteme,
»Cerkev ceni demokratični sistem,
kolikor zagotavlja udeležbo
državljanov pri političnih odločitvah
in podložnikom zagotavlja možnost,
da svoje vlade volijo in nadzirajo.«^[17]
Demokratična ureditev države spada
v skupno dobro. Vendar pa »vrednost
demokracije stoji in pade z
vrednotami, ki jih uteleša in
pospešuje: gotovo so temeljne in
neogibne vrednote dostojanstvo
vsake človeške osebe, spoštovanje
njenih nedotakljivih in neodtujljivih
pravic.«^[18] »Demokracija brez
vrednot se lahko spremeni v odkrit
ali prikrit totalitarizem.«^[19]

4. Skupni blagor

Skupni blagor pomeni »vsoto vseh
tistih razmer družbenega življenja, ki
tako skupnostim kakor posameznim
članom omogočajo, da v večji meri in

lažje dosegajo svojo popolnost.«^[20]
Skupni blagor torej ne obsega samo materialne, ampak tudi duhovno raven (oboje je med seboj povezano), ter vsebuje »tri bistvene prvine« (Katekizem, 1906):

— spoštovanje osebe in njene svobode;^[21]

— trud za družbeno blaginjo in celosten človeški razvoj;^[22]

— prizadevanje za mir, se pravi za »trajnost in varnost pravičnega reda« (Katekizem, 1909).^[23]

Upošteevajoč človekovo družbeno naravo je blagor vsakega posameznika neobhodno povezan s skupnim blagrom, ta pa mora spet biti usmerjen v napredek oseb (prim. Katekizem, 1905 in 1912).^[24]

Področje skupnega blagra ni samo mesto ali država. Obstaja tudi »vesoljni skupni blagor. Le-ta

zahteva organizacijo skupnosti narodov« (*Katekizem*, 1911).

5. Družba in presežna dimenzija osebe

Družbenost zadeva vse značilnosti človeške osebe, in zato tudi njeno presežno dimenzijo. Globoka resnica o človeku, iz katere izhaja njegovo dostojanstvo, je v tem, da je božja podoba in sličnost, ter da je poklican k občestvu z Njim^[25]; zato se »teološka razsežnost kaže kot potrebna tako za razčlenitev kakor tudi za rešitev perečih vprašanj človeškega sožitja.«^[26]

To pojasnjuje površnost družbenih predlogov, ki pozabljajo na presežno dimenzijo. Ateizem — v svojih različnih izrazih — je dejansko eden izmed najhujših pojavov našega časa in njegove posledice so za družbeno življenje pogubne.^[27] To je še posebej opazno v sedanjem trenutku: ko se izgubljajo verske korenine neke

skupnosti, postajajo odnosi med njenimi člani bolj napeti in nasilni, ker oslabi in se celo izgubi moralni zagon za dobro ravnanje.^[28]___

Če hočemo, da ima družbeni red neko stabilno osnovo, je potreben absolutni temelj, ki ni podvržen spremenljivim mnenjem ali igram oblasti; absolutni temelj pa je samo Bog.^[29]___ Treba se je torej izogibati ločevanju, še bolj pa postavljanju nasprotij med versko in družbeno razsežnostjo človeške osebe;^[30]___ potrebno je uskladiti ti dve področji resnice o človeku, ki se medsebojno povezujeta in spodbujata: brezpogojno iskanje Boga (prim. *Katekizem*, 358 in 1721; *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 109) ter skrb za bližnjega in za svet, ki jo okrepi teocentrična razsežnost.^[31]___

Zaradi tega je duhovna rast nepogrešljiva za spodbujanje družbenega razvoja: prenova družbe

se napaja v kontemplaciji. Srečanje z Bogom v molitvi dejansko vnaša v zgodovino nekakšno skrivnostno silo, ki spreminja srca, jih nagiblje k spreobrnjenju in je prav zaradi tega energija, ki je potrebna za preoblikovanje družbenih struktur.

Prizadevanje za družbene spremembe brez resnega truda za osebno spremembo je iluzija za človeštvo, ki se konča v razočaranju, pogosto pa tudi v resni degradaciji življenja. "Nov družbeni red", ki bo stvaren in ki zato vedno dopušča možnost izboljšave, zahteva obenem tudi okrepitev potrebnih tehničnih in znanstvenih sposobnosti^[32], moralno vzgojo ter duhovno življenje; od tod bo prišla prenovitev ustanov in struktur.^[33] Pri tem pa ne pozabimo, da prizadevanje za izgradnjo pravičnega družbenega reda tudi plemeniti osebo, ki to udejanja.

6. Udeleženosť katolíčanov v javnem življenju

Sodelovati pri spodbujanju skupnega blagra — vsakdo glede na položaj, ki ga zaseda, in vlogo, ki jo vrši — je dolžnosť, »neločljivo povezana z dostojanstvom človeške osebe« (*Katekizem*, 1913). »Naj ne bo nikogar, ki bi se (...) vdajal zgolj individualistični etiki.«^[34] Zato se morajo državljani »kolikor mogoče dejavno udeleževati javnega življenja« (*Katekizem*, 1915).^[35]

Pravica in dolžnosť do soudeležbe v družbenem življenju izhaja iz načela subsidiarnosti: »Nadrejena družba ne sme toliko posegati v življenje podrejene družbe, da ji odvzame njeno pristojnosť. Višja naj jo v stiski podpira in ji pomaga k temu, da svoje lastno delovanje uglasí z drugimi družbenimi silami v korist skupni blaginji.«^[36]

Ta soudeležba se vrši predvsem z odgovornim izpolnjevanjem lastnih družinskih in poklicnih dolžnosti (prim. *Katekizem*, 1914) ter obveznosti, ki izhajajo iz legalne pravičnosti (npr. plačevanje davkov).^[37] Uresničuje se tudi z udejanjanjem kreposti, še zlasti s krepostjo solidarnosti.

Upoštevajoč medsebojno odvisnost oseb in človeških skupin, se mora soudeležba v javnem življenju izvajati v duhu solidarnosti, pojmovanem kot prizadevanje za dobro drugih.^[38] Solidarnost mora biti cilj in merilo za organiziranje družbe, ne zgolj kot moralna želja, temveč kot izrecna in legitimna zahteva človeškega bitja; v veliki meri je mir na svetu odvisen od nje (prim. *Katekizem*, 1939 in 1941).^[39] Čeprav se solidarnost tiče vseh ljudi, postane zaradi nujnosti toliko bolj potrebna, kolikor težja je situacija posameznih oseb: gre za prednostno

ljubezen do pomoči potrebnih (prim. *Katekizem*, 1932, 2443-2449; *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 183-184).

Kot državljani imajo verniki enake dolžnosti in pravice kot tisti, ki se nahajajo v identični situaciji; kot katoličani imajo še dodatno odgovornost (prim. *Tit* 3,1-2; *1 Pt* 2,13-15).^[40] Zato »se krščanski laiki dejansko ne morejo odreči udeležbi v “politiki”.«^[41] Ta udeležba je posebej potrebna za to, da se doseže »prepajanje socialnih, političnih, ekonomskih stvarnosti z zahtevami krščanskega nauka in življenja« (*Katekizem*, 899).

Glede na to, da civilni zakoni pogosto niso usklajeni z naukom Cerkve, morajo katoličani storiti vse, kar morejo, in sodelovati z drugimi državljani dobre volje, da bi se ti zakoni popravili, vselej znotraj zakonitih poti in z ljubeznijo.^[42] V

vsakem primeru pa morajo svoje ravnanje naravnati na katoliški nauk, četudi bi jim to povzročilo neugodnosti, upoštevajoč, da *se je treba Bogu pokoravati bolj kot ljudem* (prim. *Apd* 5,29).

Skratka, katoličani morajo uveljavljati svoje civilne pravice in izpolnjevati svoje dolžnosti; to zadeva predvsem laiške vernike, ki so poklicani, da posvečujejo svet od znotraj, z iniciativo in odgovornostjo, brez da bi čakali na to, da cerkvena hierarhija razreši probleme s civilnimi oblastmi oz. jim predlaga rešitve, ki naj jih privzamejo.^[43]___

Enrique Colom

Osnovna literatura

Katekizem katoliške Cerkve,
1877-1917; 1939-1942; 2234-2249.

Kompendij družbenega nauka Cerkve,
34-43; 149-151; 164-170; 541-574.

Priporočeno branje

Sv. Jožefmarija, Homilija *Kristus Kralj, v Jezus prihaja mimo*, 179-187.

Kongregacija za verski nauk,
Doktrinalno navodilo o nekaterih vprašanjih, ki zadevajo udejstvovanje in vedenje katoličanov v političnem življenju, 24. 11. 2002.

Copyright © www.si.opusdei.org

.....

[1]Prim. II. vatikanski koncil, *Gaudium et spes*, 24-25; Kongregacija za nauk vere, Navodilo *Libertatis conscientia*, 32; *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 110.

[2]»Zedinjenost z Jezusom Kristusom nas sprejme v njegov “za vse”, in to napravi za naš način bivanja. Obvezuje nas, da bivamo za druge; a v zedinjenosti z Jezusom bo šele

sploh mogoče, resnično bivati za druge, za celoto« (Benedikt XVI., Okr. *Spe salvi*, 30. 11. 2007, 28).

[3]Prim. Sv. Janez Pavel II., Okr. *Sollicitudo rei socialis*, 30. 12. 1987, 40.

[4]Sv. Janez Pavel II., Apost. pismo *Mulieris dignitatem*, 15. 8. 1988, 7.

[5]II. vatikanski koncil, Konst. *Gaudium et spes*, 31.

[6]»Človeška družbena naravnost ne vodi avtomatično v občestvo oseb, v darovanje samega sebe. Zaradi nadutosti in sebičnosti odkriva človek v sebi kali asocialnosti (družbene neprilagodljivosti), individualistične zaprtosti in preziranja drugega« (*Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 150).

[7]Prim. Benedikt XVI., Okr. *Spe salvi*, 24 a.

[8]»Zgodovinsko obstoječa družba [je] posledica prepletanja svobode vseh ljudi, ki v njej med seboj sodelujejo in tako s svojimi odločitvami prispevajo k njenemu izpopolnjevanju ali siromašenju« (*Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 163).

[9]»Počelo, nosilec in cilj vseh družbenih ustanov je in mora biti človeška oseba« (II. vatikanski koncil, Konst. *Gaudium et spes*, 25). Prim. Pij XII., *Radijsko sporočilo za božič*, 24. 12. 1942: AAS 35 (1943) 12; Sv. Janez XXIII., Okr. *Mater et magistra*: AAS 53 (1961) 453; *Katekizem*, 1881; *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 106.

[10]Prim. Sv. Janez Pavel II., Okr. *Sollicitudo rei socialis*, 38; *Katekizem*, 1888; *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 62, 82 in 134.

[11]Prim. Sv. Janez Pavel II., Okr. *Sollicitudo rei socialis*, 36.

[12]»Ko (...) Cerkev govori o grešnih razmerah (*situacijah greha*) ali kadar kot *družbene grehe* žigosa določena stanja (situacije) ali določeno kolektivno vedenje (...), ve in naglaša, da so taki primeri družbenega (socialnega) greha sad, nakopičenje in koncentracija številnih *osebnih grehov*. Gre za zares čisto osebne grehe tistih, ki povzročajo ali pospešujejo krivico ali jo izkoriščajo; ki iz lenobe, strahu, po dogovorjenem molku, zakrinkani sokrivdi ali brezbržnosti ničesar ne naredo, čeprav bi mogli kaj storiti, da se izognejo nekaterim družbenim zlom (nadlogam), jih odstranijo ali vsaj omeje; ki se zatekajo k dozdevni nemožnosti spremenitve sveta; in tudi tisti, ki bi si radi prihranili napor in žrtev« (Sv. Janez Pavel II., Apost. spod. *Reconciliatio et paenitentia*, 2. 12. 1984, 16).

[13]Prim. II. vatikanski koncil, Konst. *Lumen gentium*, 36; Sv. Janez Pavel

II., Okr. *Centesimus annus*, 1. 5. 1991, 38; *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 570. V splošnem gre za proces, ne za nagle spremembe, kar pomeni, da bodo verniki pogosto morali sobivati s temi strukturami in trpeti njihove posledice, brez da bi se pri tem pustili pokvariti in brez da bi opustili trud za njihovo spremembo. Koristno je premišljevati Gospodove besede: »Ne prosim, da jih vzameš s sveta, ampak da jih obvaruješ hudega« (*Jn 17,15*).

[14]II. vaticanski koncil, Konst. *Gaudium et spes*, 74. Prim. *Katekizem*, 1901.

[15]»Izvrševanje oblasti je zakonito samo, če si prizadeva za skupni blagor zadevne skupine in če za dosego tega blagra uporablja moralno dovoljena sredstva. Če se zgodi, da voditelji izdajo krivične zakone ali da ukrepajo v nasprotju z nraavnim redom, te odločitve ne

morejo obvezovati v
vesti« (*Katekizem*, 1903).

[16]Sv. Janez Pavel II., Okr.
Evangelium vitae, 25. 3. 1995, 71.

[17]Sv. Janez Pavel II., Okr.
Centesimus annus, 46.

[18]Sv. Janez Pavel II., Enc.
Evangelium vitae, 70. Papež govori
predvsem o pravici vsakega
nedolžnega človeškega bitja do
življenja, čemur nasprotujejo zakoni
o splavu.

[19]Sv. Janez Pavel II., Okr.
Centesimus annus, 46.

[20]II. vatikanski koncil, Konst.
Gaudium et spes, 26. Prim. *Katekizem*,
1906.

[21]»V imenu skupnega blagra so
javne oblasti dolžne spoštovati
temeljne in neodtujljive pravice
človeške osebe. Družba je dolžna

vsakomur izmed svojih članov omogočiti, da uresniči svojo poklicanost. Še posebej ima skupni blagor svoje mesto v pogojih za uresničevanje naravnih svoboščin, ki so neobhodno potrebne za razcvet človeške poklicanosti« (*Katekizem*, 1907).

[22]Oblast si mora v spoštovanju načela subsidiarnosti in s spodbujanjem zasebne pobude prizadevati, da bi vsakdo imel na razpolago, kar je potrebno za dostojno življenje: hrana, obleka, zdravje, delo, izobrazba in kultura, ustrezna obveščenost itd.; prim. *Katekizem*, 1908 in 2211.

[23]Mir ni samo odsotnost vojne. Miru ni mogoče doseči, brez da bi ščitili dostojanstvo oseb in narodov, prim. *Katekizem*, 2304. Mir je »spokojnost reda« (Sv. Avguštin, *De civitate Dei*, 19,13). Je delo pravičnosti: *Iz* 32,17. Oblast mora z

zakonitimi sredstvi zagotavljati
»varnost družbe in njenih članov.
Skupni blagor utemeljuje pravico do
zakonite osebne in skupne
obrambe« (*Katekizem*, 1909).

[24]»Družbeni red in njegov
napredek se morata neprestano
usmerjati v blagor oseb (...) in ne
narobe« (II. vatikanski koncil, Okr.
Gaudium et spes, 26).

[25]Prim. II. vatikanski koncil, Konst.
Gaudium et spes, 19.

[26]Sv. Janez Pavel II., Okr.
Centesimus annus, 55. Prim. II.
vatikanski koncil, *Gaudium et spes*,
11 in 41.

[27]Prim. Sv. Janez Pavel II., Okr.
Evangelium vitae, 21-24. Sv. Janez
Pavel II. je, potem ko je spregovoril o
zmotah ideologij, dodal: »Če se dalje
vprašamo, od kod izvirajo ti zmotni
nazori o bistvu človeške osebe in o
"subjektiviteti" družbe, moremo

odgovoriti samo to, da je glavni vzrok ateizem. Ko človek odgovarja na božji klic, ki se mu razodeva v stvareh sveta, se zaveda svojega nadnaravnega dostojanstva. (...) Če človek taji Boga, izgubi nosilen temelj in stopa v neki družbeni red, ki ne pozna dostojanstva in odgovornosti človeške osebe« (Sv. Janez Pavel II., Okr. *Centesimus annus*, 13).

[28]Človek lahko gradi družbo in »usmerja zemeljsko življenje brez Boga, toda brez Boga ga pravzaprav lahko usmerja samo zoper človeka. Izključujoči humanizem je nečloveški humanizem« (Bl. Pavel VI., Okr. *Populorum progressio*, 26. 3. 1967, 42). Prim. Sv. Janez XXIII., Okr. *Mater et magistra*: AAS 53 (1961) 452-453; II. vatikanski koncil, Konst. *Gaudium et spes*, 21; Benedikt XVI., Okr. *Deus caritas est*, 25. 12. 2005, 42.

[29]Prim. Leon XIII., Okr. *Diuturnum illud*: *Acta Leonis XIII*, 2 (1882) 277 in

278; Pij XI., Okr. *Caritate Christi*: AAS 24 (1932) 183-184.

[30]Nekateri gledajo na krščanstvo kot na »skupek pobožnih dejanj, ne da bi dojeli, da so le-ta povezana z običajnim življenjem, z nujnostjo, da skrbimo za potrebe drugih in si prizadevamo za odpravo krivic. (...) Drugi pa si predstavljajo, da je treba zato, da bi lahko bili človeški, utišati nekatere osrednje vidike krščanske dogmatike, in se vedejo, kot da bi molitveno življenje, stalni stik z Bogom, pomenilo beg pred lastnimi odgovornostmi in zapustitev sveta. Pozabljajo, da nam je ravno Jezus pokazal, do katere mere je treba ljubiti in služiti. Samo če se trudimo razumeti skrivnost božje ljubezni, ljubezni, ki sega vse do smrti, bomo zmožni popolnoma podariti se drugim, ne da bi nas premagale težave ali brezbržnost« (Sv. Jožefmarija, *Jezus prihaja mimo*, 98).

[31]Obstaja globoko »medsebojno delovanje med ljubeznijo do Boga in ljubeznijo do bližnjega (...). Če v meni sploh ni stika z Bogom, potem nikoli ne morem v bližnjem videti bližnjega in ne morem v njem prepoznati božje podobe. Če pa iz svojega življenja popolnoma izrinem pozornost do bližnjega in bi bil rad samo “pobožen”, da bi izpolnjeval samo svoje “verske dolžnosti”, tedaj usahne tudi moj odnos do Boga« (Benedikt XVI., Okr. *Deus caritas est*, 18). Prim. Sv. Janez Pavel II., Okr. *Evangelium vitae*, 35-36; *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 40.

[32]»Vsako strokovno delo zahteva predhodno izobraževanje, nato pa neprestan trud za dodatno izobraževanje in prilagajanje novim okoliščinam. Ta trud predstavlja posebno dolžnost za vse, ki si prizadevajo zasesti vodilne položaje v družbi, saj so poklicani k

pomembni službi, od katere je odvisno blagostanje vseh« (Sv. Jožefmarija, *Pogovori*, 90).

[33]»K boljšemu svetu prispevamo le, če zdaj in neposredno delamo dobro z vso zavzetostjo in tam, kjer je to mogoče« (Benedikt XVI., Okr. *Deus caritas est*, 31 b).

[34]II. vatikanski koncil, Konst. *Gaudium et spes*, 30.

[35]»Človek ali družba, ki se ne odzivata na trpljenje in krivice, ki se jih ne trudita lajšati, nista človek in družba po meri ljubezni Jezusovega Srca. Kristjani — ko ohranjajo kar največjo svobodo in zato tudi velik pluralizem ob proučevanju in uresničevanju različnih rešitev —, morajo biti enotni v istem prizadevanju služiti človeštvu. Drugače njihovo krščanstvo ne bo Jezusova beseda in življenje; krinka bo in prevara pred Bogom in pred

ljudmi« (Sv. Jožefmarija, *Jezus prihaja mimo*, 167).

[36]Sv. Janez Pavel II., Okr. *Centesimus annus*, 48. Prim. *Katekizem*, 1883; *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 186 in 187.

»Načelo subsidiarnosti nasprotuje vsem oblikam kolektivizma. To načelo začrtava meje poseganju države. Spravljati hoče v medsebojno skladje odnose med posamezniki in družbami. In teži za tem, da bi bil vzpostavljen resnično mednarodni red« (*Katekizem*, 1885).

»Bog vsaki stvari izroča naloge, ki jih je sposobna opravljati po zmožnostih svoje narave. Ta način vladanja je treba posnemati v družbenem življenju. Božje ravnanje v vladanju sveta, ki pričuje o tolikšni obzirnosti do človeške svobode, bi moral navdihovati modrost tistih, ki vladajo človeške skupnosti. Ravnajajo naj se

kot služabniki božje
previdnosti« (*Katekizem*, 1884).

[37]Legalna pravičnost je krepost, ki
človeka nagiba k temu, da izroči
tisto, kar je po pravici dolžan dati
skupnosti, prim. *Katekizem*, 2411.

»Podrejenost avtoriteti in
soodgovornost za skupni blagor
moralno zahtevata plačevanje
davkov« (*Katekizem*, 2240).

»Goljufanje in druge zvijače, s
katerimi se nekateri izmikajo
prisilam zakona ali predpisom
socialne dolžnosti, je treba odločno
obsoditi, ker so nezdružljive z
zahtevami pravičnosti« (*Katekizem*,
1916).

[38]»Gre za medsebojno odvisnost, ki
je razumljena kot določujoči sistem
odnosov v sedanjem svetu, v
ekonomskem, kulturnem, političnem
ter verskem vidiku, in ki je privzeta
kot npravna kategorija. Kadar je
medsebojna odvisnost priznana tako,

je ustrezní odgovor nanjo
solidarnost, kot npravna in družbena
drža ter kot “krepost”« (Sv. Janez
Pavel II., Okr. *Sollicitudo rei socialis*,
38).

[39]Prim. *Kompendij družbenega
nauka Cerkve*, 193-195.

[40]Prim. II. vaticanski koncil,
Gaudium et spes, 75.

[41]Sv. Janez Pavel II., Apost. spod.
Christifideles laici, 30. 12. 1988, 42.

[42]Na primer, »ko ne bi bilo mogoče
odvrniti ali popolnoma razveljaviti
zakona za splav, bi poslanec, čigar
absolutno nasprotovanje splavu bi
bilo jasno in vsem znano, mogel
upravičeno dati podporo predlogom,
ki merijo na omejitev škode takega
zakona in zmanjšati negativne
učinke na ravni kulture in javne
morale« (Sv. Janez Pavel II., Okr.
Evangelium vitae, 73).

[43]Laikom pritiče, da »s svojo svobodno pobudo in ne da bi pasivno čakali na navodila ali smernice, v krščanskem duhu prodirajo v miselnost in navade, v zakone in strukture svojih življenjskih skupnosti« (Bl. Pavel VI., Okr. *Populorum progressio*, 81). Prim. II. vaticanski koncil, Konst. *Lumen gentium*, 31; Konst. *Gaudium et spes*, 43; Sv. Janez Pavel II., Apost. spod. *Christifideles laici*, 15; *Katekizem*, 2442.

---

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sl-si/article/tema-29-cloveska-oseba-in-
druzba/](https://opusdei.org/sl-si/article/tema-29-cloveska-oseba-in-druzba/) (20. Mar. 2026)